

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN BÁ ĐOÀN

**GIÁO DỤC KIẾN THỨC VỀ CHỦ QUYỀN LÃNH THỔ,
BIÊN GIỚI QUỐC GIA TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 -
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN BÁ ĐOÀN

**GIÁO DỤC KIẾN THỨC VỀ CHỦ QUYỀN LÃNH THỔ,
BIÊN GIỚI QUỐC GIA TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 -
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

Ngành: Lí luận và phương pháp dạy học bộ môn Địa lí

Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Xuân Trường

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tác giả luận văn xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của tác giả. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kì công trình nào khác. Các thông tin, số liệu trích dẫn trong quá trình nghiên cứu đều được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Bá Đoàn

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tác giả luận văn xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc đến PGS.TS. Nguyễn Xuân Trường, người đã tận tình chỉ bảo và hướng dẫn tác giả trong suốt quá trình nghiên cứu và thực hiện đề tài luận văn này.

Tác giả luận văn xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo trong khoa Địa lí, Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên; phòng Đào tạo, thư viện Nhà trường đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp tác giả hoàn thành luận văn này.

Tác giả xin chuyển lời cảm ơn đến Ban giám hiệu, các thầy, cô giáo các trường THPT trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh: Trường THPT Thuận Thành số 3, trường THPT Hàn Thuyên và trường THPT Quế Võ số 1 đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tác giả thực nghiệm sư phạm và hoàn thành luận văn.

Cuối cùng, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã chia sẻ những khó khăn, cố vũ, động viên và tạo những điều kiện thuận lợi nhất cho tác giả hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2018

Tác giả luận văn

Nguyễn Bá Đoàn

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng.....	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục tiêu, nhiệm vụ, giới hạn và phạm vi nghiên cứu	3
3. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	4
4. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu	15
5. Dự kiến kết quả nghiên cứu	20
6. Cấu trúc của luận văn.....	20
NỘI DUNG	21
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC GIÁO DỤC	
KIẾN THỨC VỀ CHỦ QUYỀN LÃNH THỔ, BIÊN GIỚI QUỐC GIA	21
1.1. Cơ sở lý luận	21
1.1.1. Các khái niệm và nội dung cơ bản về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia.....	21
1.1.2. Các khái niệm và nội dung liên quan đến dạy học tích hợp	36
1.2. Cơ sở thực tiễn	39
1.2.1. Sự cần thiết phải giáo dục cho thế hệ trẻ những kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia	39
1.2.2. Mục tiêu, nội dung và cấu trúc chương trình Địa lí lớp 12 - Trung học phổ thông	42

1.2.3. Sự phù hợp của việc lựa chọn Địa lí lớp 12 để giáo dục kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia.....	44
1.2.4. Khảo sát thực tế dạy học nội dung kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia trong dạy học Địa lí ở trường trung học phổ thông	45
1.2.5. Đặc điểm tâm, sinh lí và trình độ nhận thức của học sinh lớp 12 - Trung học phổ thông và định hướng lựa chọn mức độ tích hợp.....	50
Tiểu kết chương 1	52
Chương 2: TÍCH HỢP, LỒNG GHÉP NỘI DUNG KIẾN THỨC VỀ CHỦ QUYỀN LÃNH THỔ, BIÊN GIỚI QUỐC GIA TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 - TRUNG HỌC PHỔ THÔNG	53
2.1. Nguyên tắc của việc đề ra phương pháp và biện pháp thực hiện tích hợp, lồng ghép kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia trong dạy học Địa lí lớp 12 - Trung học phổ thông	53
2.1.1. Xác định đúng những kiến thức cơ bản cần giáo dục	53
2.1.2. Đảm bảo tính khoa học, chính xác và tính sư phạm.....	53
2.1.3. Phát huy tính tích cực của học sinh.....	55
2.2. Xác định bài học và nội dung có thể tích hợp kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia trong chương trình Địa lí lớp 12 - Trung học phổ thông	55
2.2.1. Các nguyên tắc tích hợp	55
2.2.2. Các phương thức tích hợp	56
2.2.3. Những nội dung có thể tích hợp giáo dục kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia trong chương trình Địa lí lớp 12 - Trung học phổ thông.....	57
2.3. Một số phương pháp dạy học tích hợp giáo dục kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia	64

2.3.1. Phương pháp đàm thoại gợi mở	64
2.3.2. Phương pháp thảo luận.....	65
2.3.3. Phương pháp nêu vấn đề	67
2.3.4. Phương pháp hướng dẫn học sinh khai thác tri thức từ bản đồ.....	68
2.3.5. Phương pháp đóng vai.....	69
2.3.6. Phương pháp động não.....	69
2.4. Các hình thức dạy học tích hợp nội dung kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia.....	70
2.4.1. Dạy học nội khóa.....	70
2.4.2. Dạy học ngoại khóa.....	71
2.5. Một số giáo án tích hợp nội dung kiến thức về chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia trong dạy học Địa lí lớp 12 - Trung học phổ thông.....	77
Tiểu kết chương 2	77
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	78
3.1. Mục đích, nhiệm vụ thực nghiệm	78
3.1.1. Mục đích thực nghiệm.....	78
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	78
3.2. Nguyên tắc thực nghiệm	79
3.3. Quy trình thực nghiệm	79
3.3.1. Nội dung thực nghiệm.....	79
3.3.2. Chọn trường thực nghiệm	80
3.3.3. Chọn lớp thực nghiệm.....	80
3.3.4. Chọn giáo viên thực nghiệm	81
3.3.5. Phương pháp thực nghiệm	82
3.3.6. Tổ chức thực nghiệm.....	82
3.4. Kết quả thực nghiệm	82
3.4.1. Bài thực nghiệm số 1.....	82

3.4.2. Bài thực nghiệm số 2.....	84
3.5. Đánh giá kết quả thực nghiệm	86
3.5.1. Đánh giá về mặt định lượng	86
3.5.2. Đánh giá về mặt định tính	86
Tiểu kết chương 3	87
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	90
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Stt	Chữ viết tắt	Cụm từ đầy đủ
1	ĐC	Đối chứng
2	GD&ĐT	Giáo dục và đào tạo
3	GV	Giáo viên
4	HS	Học sinh
5	KT - XH	Kinh tế - xã hội
6	NXB	Nhà xuất bản
7	PPDH	Phương pháp dạy học
8	SGK	Sách giáo khoa
9	SL	Số lượng
10	TN	Thực nghiệm
11	TB	Trung bình
12	THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Danh mục các bài thực nghiệm.....	80
Bảng 3.2. Danh sách các lớp tham gia thực nghiệm	81
Bảng 3.3. Danh sách giáo viên Địa lí dạy thực nghiệm	81
Bảng 3.4. Kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 1	83
Bảng 3.5. Tỷ lệ xếp loại kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 1	83
Bảng 3.6. Kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 2	85
Bảng 3.7. Tỷ lệ xếp loại kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 2.....	85